

การศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษา
เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
A Study of Service Leadership of School Administrators in Study
Management Group Noen Maprang Educational Quality
Development Network 1 of Phitsanulok Primary Educational
Service Area Office 2

นางขวัญ สุรนันทน์^{1*}, นิรดา เวชญาณลักษณ์²
Nakwan Suranun^{1*}, Nirada Wechayaluck²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
^{1,2} Educational Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Corresponding email: Nakwan.s@psru.ac.th

Received: 28 March 2023; Revised: 26 June 2023; Accepted: 10 July 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ผู้บริหาร และครู จำนวน 173 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 105 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รวม 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่น 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การฟัง รองลงมา คือ การสร้างสังคม ชุมชน การเห็นอกเห็นใจ การโน้มน้าวใจ และการให้บริการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิสัยทัศน์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to investigate the servant leadership of the school administrator in study management group Noen Maprang Education Quality Development Network 1 of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The research sample included 173 school administrators and teachers. The sample size is determined by Krejcie & Morgan method which consists of 18 school administrators were collected purposive sampling and 105 teachers were collected by simple random sampling. The total number of simple sizes is 123. The method used for data collection were questionnaire and interview form. The statistics used for analyzing the data were 5 rating scales. The entire confidence value is equal to 0.93. The quantitative analysis was analyzed by mean and standard deviation.

The research results revealed that the overall servant leadership of administrator in study management group Noen Maprang Education Quality Development Network 1 of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level. When considering each aspect, it was found that the servant leadership of school administrators was at high level. Especially, the listening aspect followed by building community, empathy, persuasion, service, the lowest score is visions.

Keywords: service leadership, director educational

บทนำ

ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแข่งขันที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม การจัดการศึกษาเป็นอีกประเด็นที่นอกจากจะต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังต้องเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายประจำปี พ.ศ. 2563 ยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) บนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2575) มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 มุ่งสู่ Thailand 4.0 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559 : 65)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินการต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาโดยตรง จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว พฤติกรรมภาวะผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม และปฏิบัติงานตามนโยบายหรือหลักของการบริหาร ย่อมที่จะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย สามารถนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenleaf (2003 : 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเริ่มต้นจากความรู้สึกโดยแท้จริง กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม มุ่งพัฒนาผู้ตามและสังคม

โดยรวม Blanchard (2006 : 25) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ภาวะผู้นำแบบภายนอกมาสู่ภาวะผู้นำจากหัวใจ เป็นผู้นำที่มีมุมมองกว้างไกล ยึดหยุ่น เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และร่วมกันปฏิบัติงานจริง ดังที่ สดศรี พูลผล (2562 : 1) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำในยุค 4.0 ต้องมีทักษะในการเป็น ผู้ให้บริการ (Servant) โดยมีความเข้าใจในความต้องการ ความรู้สึก และแรงผลักดันของคนในสถานศึกษา มีการประสานความเชื่อมโยง การนำศักยภาพมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลายเป็นองค์กรที่เรียนรู้ตนเองและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับวิถีที่พึงปรารถนา การบริหารจัดการคนให้ดูแลคนเป็นเรื่องของความเชื่อในความเป็นมนุษย์ และมีคุณค่าที่มีอยู่ในตัวทุกคน ผู้นำต้องเปลี่ยนเป็นผู้อำนวย หมายถึง ผู้อำนวยการเรียนรู้หรืออำนวยความสะดวกในทุก ๆ เรื่อง เพื่อให้คนทำงานสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ผู้นำต้องคอยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดองค์กรจัดการตนเอง ซึ่งเชื่อมโยงไปกับวิถีของคนยุค 4.0 สอดคล้องกับวิจัยของ ทิพสุคนธ์ บุญรอด (2563 : 83) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ การอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล และระดับมาก 9 ด้าน ได้แก่ การให้บริการ การตระหนักรู้ การสร้างนวัตกรรม การสร้างชุมชน การเอื้อยว้า การเป็นผู้ฟังที่ดี การยอมรับและเห็นใจผู้อื่น การมองการณ์ไกล และการโน้มน้าว การแสวงหาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่จำเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้กำหนดการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารงานบุคคล ที่ให้ความสำคัญและต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการและครูเป็นหลัก ขวัญจิตร อักษร (2565 : 2)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการบริหารงานเพื่อจัดการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างมาก รวมถึงต้องรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำในระดับสูง เพื่อที่จะขับเคลื่อนสถานศึกษาได้ตามนโยบายและแผนการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจดำเนินการศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารระดับสูง สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูล ในการปรับปรุง พัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่าง มีคุณภาพ อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 173 คน ในกลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู จำนวน 155 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 123 คน ในกลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 43) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครู จำนวน 105 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำฝ่ายบริการจากนักวิชาการและงานวิจัย จำนวน 11 ท่าน ดังนี้ Spears (2002 : 7-11) ; Greenleaf (2003 : 21-61) ; Patterson (2003 : 10) ; Wong and Page (2003 : 1-10) ; Laub (2004 : 160-165) ; อรุณ พรหมจรรย์ และคณะ (2556 : 72) ; บุญจันทร์ สีสันต์ (2557 : 63) ; พิชญ์สิขา พงษ์พันแพงพงา และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2558 : 125) ; วาระดี ขาววิรัตน์ (2559 : 38) ; พรพิพัฒน์ ตั้งจิตวัฒนากุล และสุกัญญา แซ่มซ้อย (2560 : 43) ; เอกวิทย์ น้อยมิ่งและคณะ (2563 : 111) ซึ่งได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำฝ่ายบริการทั้งหมดจำนวน 41 องค์ประกอบ โดยผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่สอดคล้องกันของแหล่งข้อมูลตั้งแต่ 5 แหล่งขึ้นไป ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การให้บริการ 2) วิสัยทัศน์ 3) การฟัง 4) การเห็นอกเห็นใจ 5) การโน้มน้าวใจ และ 6) การสร้างสังคมชุมชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในกลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำเฝ้บริการอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเฝ้บริการอยู่ในระดับ มาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเฝ้บริการอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเฝ้บริการอยู่ในระดับ น้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเฝ้บริการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 40 ข้อคำถาม และตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอวังทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยการจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 123 ชุด เก็บข้อมูลรูปแบบเอกสาร และรูปแบบออนไลน์ (Google Forms) และรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	18	14.63
ครู	105	85.73
รวม	123	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 123 คน ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 และครู จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 85.73 ในการตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมายแต่ละระดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	การให้บริการ	4.24	0.43	มาก	5
2	วิสัยทัศน์	4.17	0.47	มาก	6
3	การฟัง	4.32	0.43	มาก	1
4	การเห็นอกเห็นใจ	4.27	0.44	มาก	3
5	การโน้มน้าวใจ	4.26	0.44	มาก	4
6	การสร้างสังคมชุมชน	4.27	0.43	มาก	2
เฉลี่ย		4.26	0.40	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการฟัง ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านการสร้างสังคมชุมชน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.43) และด้านการเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.44) ตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.47)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการให้บริการ

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานให้แก่ครู	4.28	0.53	มาก	3
2	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ครูโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.26	0.52	มาก	4
3	ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ปัญหากับครูอย่างเข้าใจ	4.23	0.59	มาก	5
4	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนจัดหาสวัสดิการตอบสนองความต้องการของครู	4.10	0.63	มาก	7
5	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน	4.37	0.53	มาก	1
6	ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นเตือนต่อการให้บริการมีความเสมอภาค เกิดความพึงพอใจแก่ครู	4.18	0.55	มาก	6
7	ผู้บริหารสถานศึกษาให้บริการด้วยไมตรีจิตที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถานศึกษา	4.33	0.58	มาก	2
เฉลี่ย		4.24	0.43	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้บริการด้วยไมตรีจิตที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนจัดหาสวัสดิการตอบสนองความต้องการของครู ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงรอบด้านที่มีผลต่อสถานศึกษาในอนาคต	4.07	0.61	มาก	6
2	ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นเตือน เปิดใจกว้าง รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา	4.14	0.63	มาก	5

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดในการพัฒนาสถานศึกษาที่เชื่อมั่นว่าทุกสิ่งเป็นไปได้ ดึงดูดใจให้ครูปฏิบัติตาม	4.26	0.57	มาก	2
4	ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นและมุ่งมั่นหวังในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน	4.15	0.59	มาก	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานกับครู	4.30	0.57	มาก	1
6	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดจุดหมายปลายทางของสถานศึกษาที่ต้องการในเกิดขึ้นในอนาคต	4.14	0.57	มาก	4
เฉลี่ย		4.17	0.47	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานกับครู ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดในการพัฒนาสถานศึกษาที่เชื่อมั่นว่าทุกสิ่งเป็นไปได้ ดึงดูดใจให้ครูปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงรอบด้านที่มีผลต่อสถานศึกษาในอนาคต ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.61)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการฟัง

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังคำพูดของครูด้วยจิตใจที่เป็นกลาง	4.20	0.52	มาก	5
2	ผู้บริหารสถานศึกษาดังใจรับฟังความคิดเห็นของครู	4.39	0.56	มาก	2
3	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟัง เข้าใจปัญหาของครู	4.25	0.53	มาก	4
4	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังรายละเอียดของปัญหาอย่างถี่ถ้วน ประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหา	4.34	0.55	มาก	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา	4.43	0.57	มาก	1
เฉลี่ย		4.32	0.43	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการฟัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น ร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาตั้งใจ รับฟังความคิดเห็นของครู ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.56) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รับฟังคำพูดของครูด้วยจิตใจที่เป็นกลาง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.52)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการเห็นอกเห็นใจ

ด้าน	ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและ ความต้องการของครู	4.10	0.53	มาก	7
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อครู	4.37	0.54	มาก	2
3	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นคุณค่า ความสามารถพิเศษ และเอกลักษณ์เฉพาะตัวของครู	4.22	0.59	มาก	6
4	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเคารพและยอมรับในความ แตกต่างระหว่างบุคคล	4.24	0.51	มาก	5
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู	4.46	0.56	มาก	1
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีเมตตา เห็นใจ ห่วงใยและปรารถนา ดีต่อครู	4.28	0.56	มาก	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาส ยอมรับในข้อจำกัดและ ข้อผิดพลาดของครู	4.26	0.57	มาก	4
เฉลี่ย		4.27	0.43	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ด้านการเห็นอกเห็นใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กับครู ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อครู ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.54) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของครู ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.53)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการโน้มน้าวใจ

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเชื่อถือและความเชื่อใจกับครูในการปฏิบัติงานของตน	4.27	0.58	มาก	3
2	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้คำพูดชักจูงให้ครูเข้าใจ ยอมเปลี่ยนแปลงความคิด ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความเต็มใจ	4.20	0.55	มาก	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน	4.15	0.57	มาก	6
4	ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูใช้สติและความคิดในการแก้ไขปัญหา	4.33	0.56	มาก	2
5	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้ครู มีอิสระ ไม่รู้สึกกดดัน และมีความสุข ในการปฏิบัติตาม	4.24	0.59	มาก	4
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกันกับครู	4.42	0.58	มาก	1
7	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การโน้มน้าวใจให้ครูปฏิบัติงานมากกว่าใช้การข่มขู่หรืออำนาจบังคับให้ครูปฏิบัติตาม	4.24	0.59	มาก	4
เฉลี่ย		4.26	0.44	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการโน้มน้าวใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกันกับครู ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูใช้สติและความคิดในการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.56) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการสร้างสังคมชุมชน

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.30	0.55	มาก	2
2	ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังให้ครูเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในเรื่องของการทำงานและเรื่องส่วนตัว	4.28	0.58	มาก	5

ด้าน	ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
3	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความไว้วางใจเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง	4.19	0.57	มาก	8
4	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแสดงความยินดีในโอกาสพิเศษต่าง ๆ แก่ครู	4.28	0.53	มาก	4
5	ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อครูโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยความเท่าเทียมกัน	4.25	0.53	มาก	6
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในสถานศึกษา	4.38	0.58	มาก	1
7	ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศและอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงานในสถานศึกษา	4.24	0.50	มาก	7
8	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ในการทำงาน	4.29	0.53	มาก	3
เฉลี่ย		4.27	0.43	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการสร้างสังคมชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มในการมีเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความไว้วางใจ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.57)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มองข้ามประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละ มีจิตอาสา สามารถให้คำแนะนำ พร้อมรับฟัง รวมทั้งช่วยเหลือ และสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการของครู ดังที่ Yukl (2002 : 30) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำให้บริการ ว่าเป็นการแสดงถึงความมีจริยธรรม การให้บริการ การบำรุงทะนุถนอม ปกป้อง และให้อำนาจเพื่อช่วยเหลือผู้ตาม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุจิรา เข้มทิพย์ และคณะ (2561 : 116) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเยียวยารักษา ด้านการอุทิศตน ด้านการรับผิดชอบร่วมกัน ด้านการเห็นอกเห็นใจ ด้านการ

สร้างชุมชน ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการฟัง ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการตระหนักรู้ และด้านการสร้างมโนทัศน์ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ และวิจิต แสงสว่าง (2564 : 365) ได้ศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1” พบว่า ภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความอ่อนน้อมถ่อมตน รองลงมา คือ ด้านการบริการ ด้านการให้อำนาจ ด้านการตระหนักรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างสังคมชุมชน

2. จากผลการวิจัยรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการฟัง อยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีการแสดงออกถึงทักษะในการสื่อสาร โดยการรับฟัง เข้าใจรายละเอียดของปัญหา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสถานศึกษา และนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิพนธ์ ภูพลับ (2564 : 377) ได้ศึกษา “รูปแบบภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างจริงจัง เข้าใจในความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นรู้สึกอยากแสดงความคิดเห็น และเชื่อว่าเมื่อแสดงความคิดเห็นนั้นแล้วผู้นำจะรับฟัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของมารุต ศักดิ์แสงวิจิตร และทิวัดถ์ มณีโชติ (2564 : 7) ได้ศึกษา “ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2” พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา 2 ด้านที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู คือ ด้านการสอนงาน และด้านความสามารถในการรับฟังมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ .801 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 64.20 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิwa กลัดมุข และชวน ภารังกุล (2564 : 203) ได้ศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ 4” พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านการรับฟัง 2) ด้านการดูแลรับผิดชอบ 3) ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 4) ด้านการเยียวยาจิตใจ 5) ด้านการรวบรวมกลุ่มคน 6) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคนให้เติบโต 7) ด้านการมองการณ์ไกล 8) ด้านการสร้างภาพมโนทัศน์ 9) ด้านการโน้มน้าว และ 10) ด้านการตระหนักรู้ ตามลำดับ

3. จากผลการวิจัยรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้วยทักษะจากประสบการณ์ และความสามารถของตนเอง แต่อาจจะยังวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อสถานศึกษาไม่รอบด้าน รวมถึงร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานกับครูยังไม่มากพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรียา ทองยัง และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2560 : 6) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะผู้บริหารด้านมโนภาพ คือ การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ย่อมจะทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และมองอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจน จนสามารถกำหนดแนวทางแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานในการดำเนินงานพัฒนาองค์กร

ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร สอดคล้องกับกนกพร อินตาวงศ์ (2564 : 37) ได้ศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการ: ความหมาย ความสัมพันธ์และการนำไปปรับใช้ในองค์กร พบว่า ผู้นำมีบทบาทในการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางการดำเนินงานถ่ายทอด ให้เป็นถ้อยคำในเชิงปฏิบัติการที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้ทุกคนในองค์กรดำเนินงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับสายชล มัตตะปะโท และคณะ (2564 : 63) ที่พบข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนไม่เห็นแต่ความคิดเห็นส่วนตนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นควรให้สิทธิผู้อื่นได้ออกความคิดเห็นร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มจัดการศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนินมะปราง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานกับครู มีการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เปิดใจกว้างรับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อสถานศึกษาในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในลักษณะของวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลการพัฒนาในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อินตาวงศ์. (2564). ภาวะผู้นำใ้บริการ: ความหมายความสัมพันธ์และการนำไปปรับใช้ในองค์กร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน, 2(1), 31-38.
- ขวัญจิตร อักษร. (2565, 11 มกราคม). นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การประชุมเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน 1/2565. โรงเรียนรักไทยร่มเกล้า อุบลรัตน์ พิษณุโลก.
- ทิพสุคนธ์ บุญรอด. (2563). ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิพนธ์ ภูพลับ. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพ, 13(2), 368-384.

- บุญจันทร์ สีสันต์. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 13(2), 58-65.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พรพิพัฒน์ ตั้งจิตวัฒนากุล, และ สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2560). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 23(1), 38-54.
- พิชญ์สิขา พงษ์พันแพงพวง, และ วิชัย วงษ์ใหญ่. (2558). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการให้บริการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(1), 121-128.
- ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ, และ วิชิต แสงสว่าง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบปรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 356-370.
- มารุต คักดิ์แสงวิจิตร, และ ทิวัธน์ มณีโชติ. (2564). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารครุศาสตร์*, 49(1), 1-18.
- รุ่งทิพา กลัดมุข, และ ชวน ภารังกุล. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 22(1), 194-209.
- รุจิรา เข้มทิพย์, และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนและวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(70), 111-121.
- วาระดี ชาญวิรัตน์. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารด้านการศึกษาศึกษาพิเศษ. *วารสารชุมชนวิจัย*, 10(1), 35-44.
- สดศรี พูลผล. (2562, 13-15 มีนาคม). Servant Leadership: Leading by serving. *การประชุมวิชาการ HA National Forum ครั้งที่ 20*. กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- สายชล มัตถะปะโท, และคณะ. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 55-68.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- สุรียา ทองยัง, และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2560). ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*, 7(2), 1-9.
- อรุณ พรหมจรรย์, และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำแบบให้บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 19(2), 67-80.

- เอกวิทย์ น้อยมิ่ง, และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 14(3), 105-116.
- Greenleaf, R.K. (2003). The servant-leader within: A transformative path. In H. Beazley, C.L. spears, & J. Beggs (Eds.), *Paulist Press.history and development* (pp. 1-28). UniversityPress of America.
- Laub, J. (2004). Defining servant leadership: A recommended typology for servant leadership. In S. Adjibolosoo (Ed.), *The human factor in shaping the course of history and development*. American University Press.
- Patterson, K. (2003). *Servant leadership: A theoretical model* [Doctoral dissertation]. Regent University. [http://www.regent.edu/acad/global_publications/sl_proceedings /home.shtml](http://www.regent.edu/acad/global_publications/sl_proceedings/home.shtml)
- Spears, L.C. (2002). *Focus on leadership: Servant-leadership for the twenty-first century*. John Wiley & Sons.
- Page, D., & Wong, P.T.P. (2000). *A conceptual framework for measuring servant leadership*. Trinity Western University.
- Yukl, G.A. (2002). *Leadership in organizations*. (5th ed). Prentice-Hall.